

18 июль 2019 ел

№ 238

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль районы Советы
КАРАРЫ

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль районы
жирле үзидарә органнарына гражданнар
мөрәжәгатъләрен карау тәртибе һәм
сроклары турында Нигезләмәне раслау
хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә гражданнар мөрәжәгатъләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатъләре турында» 12.05.2003 ел, № 16-ЗРТ Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Чирмешән районы прокурорының «Ачыкланган коррупциячел факторларны бетерү максатында норматив хокукый актны үзгәртү турында» 2019 елның 5 апрелдәге 273-р номерлы таләбен карап, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль район Советы **КАРАР БИРӘ:**

1. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәжәгатъләрен карау тәртибе һәм сроклары турында кушылган Нигезләмәне расларга.

2. Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнарына үз эшендә әлегә Нигезләмәгә таянып эш итәргә.

3. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль район Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәжәгатъләрен карау тәртибе һәм сроклары турында» 2007 елның 16 мартындагы 62 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

4. Әлегә карарны Чирмешән муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (Pravo.tatarstan.ru).

5. Әлегә карарның үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы башлыгы урынбасарына йөкләргә

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль район Советы
2019 елның 18 июле
№ 238 карарына
кушымта

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль районы гражданның жирле үзидарә органнарына гражданның
мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары турында
Нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарына гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары турында (алга таба - нигезләмә) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - Федераль закон) нигезендә эшләнә. Нигезләмә гражданның жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр, гаризалар, шикаятләр белән мөрәжәгать итүгә конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итүгә юнәлдерелгән һәм гражданның мөрәжәгатьләрен карау - шәхес хокукларын гамәлгә ашыруның һәм саклауның мөһим чарасы, жирле үзидарә органнарының халык белән элемтәсен ныгыту, жирле әһәмияткә ия мәсьәләләргә хәл итү өчен кирәкле мәгълүмат чыганагын ныгыту эшен оештыруны җайга салуга юнәлдерелгән һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының иң мөһим формаларының һәм гарантияләренә берсе булып тора.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Һәр гражданның шәхсән яисә үз вәкиле аша мөрәжәгать итәргә, шулай ук шәхсән һәм күмәк мөрәжәгатьләргә, шул исәптән юридик затларның, Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнарына, Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнары вазыйфаларына (алга таба - вазыйфалар затлар) җибәргән хокуклары.

Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм вазыйфалар затлар үз компетенциясе кысаларында гражданның мөрәжәгатьләрен кабул итәргә, аларны «Россия Федерациясе гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 02.05.2006 ел, № 59-ФЗ Федераль законда һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда карарга, тиешле чаралар күрергә, нигезле җаваплар бирергә тиеш.

1.2. Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

- Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарына яисә Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарының вазыйфалар затларына язма рәвештә яки электрон документ формасындагы мөрәжәгать, гариза яки шикаят, шулай ук Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарына гражданның телдән мөрәжәгәте;

- тәкъдим-гражданның законнары һәм башка норматив-хокукый актларны камилләштерү, Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнары эшчәнлеген, иҗтимагый мөнәсәбәтләргә үстерү, дөүләт һәм Җәмгыять эшчәнлегенә социаль-икътисадый һәм башка өлкәләргә яхшырту буенча рекомендациясе;

гариза - гражданның башка затларның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашыруда булышуы, йә Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнары һәм Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнары вазыйфалары

затларының эшендәге житешсезлекләр, йә әлеге органнарның һәм вазыйфай затларның эшчәнлеген тәнкыйтьләү турында белдерүе, йә законнар һәм башка норматив хокукий актларны бозу, Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнары эшендә житешсезлекләр турында хәбәр итүе, йә әлеге органнарның һәм вазыйфай затларның эшчәнлеген тәнкыйтьләү;

- гражданның башка затларның хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен йә хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен торгызу яки яклау турында үтенече;

- күмәк мөрәжәгать - ике һәм аннан да күбрәк гражданның мөрәжәгәте, гражданиннар берләшмәләренен, шул исәптән юридик затларның мөрәжәгәте, шулай ук митингта яки жылышта катнашучыларның имзаларын жыю яки тавыш бирү юлы белән кабул ителгән мөрәжәгать;

- вазыйфай зат-хакимият вәкиле функциясен башкаручы яисә Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарында оештыру-боеру, административ-хужалык функцияләрен даими, вакытлыча яки махсус вәкаләт буенча башкаручы зат.

1.3. Әлеге Нигезләмәнең гамәлдә булуы, федераль конституциячел законнарда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә каралырга тиешле мөрәжәгатьләрдән тыш, гражданның барлык мөрәжәгатьләренә кагыла.

2. Гражданны мөрәжәгатьләрен карау эшен оештыру

2.1. Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнары (алга таба – жирле үзидарә органнары) һәм Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары (алга таба-вазыйфай затлар) гражданның мөрәжәгатьләрен карау эшен оештырырга, мөрәжәгатьләренә объектив, төрле яклап һәм вакытында карауны, вазыйфай затлар тарафыннан гражданны шәхсән кабул итүне, гражданның мөрәжәгатьләре буенча хокукы карарлар кабул итүне тәмин итәргә тиеш.

2.2. Гражданны мөрәжәгатьләре буенча эш башкару башка төр эш башкарудан аерым алып барыла. Жирле үзидарә органнары эшчәнлекләре тиешле нигезләмәләр белән билгеләнә торган махсус төзелә торган структур бүлекчәләр яисә махсус билгеләнгән затлар аша гражданның мөрәжәгатьләрен кабул итүне оештыралар.

2.3. Жирле үзидарә органнарына һәм вазыйфай затларга язмача яки телдән баян ителгән барлык мөрәжәгатьләр, шәхси кабул итүләрдә, шулай ук почта, телефонакс, телеграф яки башка юл белән алынган мөрәжәгатьләр билгеләнгән тәртиптә теркәлә.

2.4. Язма мөрәжәгать жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка кергәннән соң өч көн эчендә мәжбүри теркәлергә тиеш.

3. Гражданны мөрәжәгатьләре буенча эшләр ведомствосы

3.1. Граданның мөрәжәгатьләре жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлар тарафыннан аларның компетенциясе нигезендә карала.

3.2. Язма мөрәжәгать һәм хәл ителеше әлеге жирле үзидарә органы яисә вазыйфай зат компетенциясенә керми торган мәсьәләләренә үз эченә алган, «Россия Федерациясе гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында»2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, мөрәжәгать жибергән гражданны мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләренә хәл итү компетенциясенә кергән тиешле органга яисә тиешле вазыйфай затка жиберелә.

3.3. Язма мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләренә хәл итү берничә дүләт органы, жирле үзидарә органнары яисә вазыйфай зат компетенциясенә караган очракта,

мөрәжәгать күчermәсе теркәлгәннән соң жиде көн эчендә тиешле дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына яисә тиешле вазыйфай затларга жибәрелә.

3.4. Шикаятне карап тикшерү өчен дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка, карарларына һәм гамәлләренә (яисә гамәл кылмауларына) шикаят бирү тыела.

4. Гражданнар мөрәжәгатьләренәң язма формасы

4.1. Гражданинның язма рәвештә бәян ителгән мөрәжәгатендә мөрәжәгать жибәрелә торган органның исеме, йә тиешле вазыйфай затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, йә тиешле зат вазыйфасы, шулай ук тәкъдим, гариза яки шикаятнең асылын, фамилиясен, исемен, атасының исемен (соңгысы булган очракта), почта адресы яисә жавап жибәрелергә тиешле электрон почта адресы, мөрәжәгатьне янадан адреслау турында хәбәрнамә, шәхси имзасын һәм датасын бәян итәргә тиеш.

4.2. Гражданнар Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә, туган телдә яисә Россия Федерациясе халыкларының теләсә кайсы башка телендә Татарстан Республикасы тәкъдимнәре, гаризалары, шикаятләре белән мөрәжәгать итәргә хокуклы. Тәкъдимнәргә, гаризаларга, шикаятләргә жаваплар мөрәжәгать телендә бирелә. мөрәжәгать телендә жавап бирергә мөмкин булмаган очракта Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә жавап бирергә мөмкин.

4.3. Язма мөрәжәгатьтә мөрәжәгать иткән гражданның фамилиясе яки жавап жибәрелергә тиешле адрес (почта адресы яки электрон почта адресы) күрсәтелмәгән очракта, мөрәжәгатькә жавап бирелми. Әгәр мөрәжәгатьтә эзерләнүче, кылына торган яки хокукка каршы кылынган гамәлләр турында, шулай ук аны эзерләнүче, башкаручы яки кылган зат турында белешмәләр булса, мөрәжәгать аның компетенциясе нигезендә дәүләт органына жибәрелергә тиеш.

4.4. Язма мөрәжәгать тексти укылырга мөмкин булмаган очракта мөрәжәгатькә жавап бирелми һәм ул дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка аларның компетенциясе нигезендә карауга жибәрелергә тиеш түгел, бу хакта мөрәжәгатьне теркәгән көннән алып жиде көн эчендә мөрәжәгать жибәргән гражданга хәбәр ителә.

4.6. Жирле үзидарә органы яисә вазыйфай зат, мәжбүри яисә мыскыл итү чагылышлары, вазыйфай затның, шулай ук аның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә куркынычлар булган язма мөрәжәгать алганда, анда куелган сорауларның асылы буенча жавапсыз мөрәжәгать калдырырга һәм мөрәжәгать жибәргән гражданга хокуктан явызларча файдалану ярамавы турында хәбәр итәргә хокуклы.

4.6. Жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка электрон документ рәвешендә кергән мөрәжәгать законнарда билгеләнгән тәртиптә каралырга тиеш. Мөрәжәгатьтә граждан, мәжбүри рәвештә, үзенәң фамилиясен, исемен, атасының исемен (соңгысы - булган очракта), жавап электрон документ формасында жибәрелергә тиеш булса, электрон почта адресын һәм почта адресын, әгәр жавап язма рәвештә жибәрелергә тиеш булса. Граждан мондый мөрәжәгатькә кирәкле документлар һәм материаллар электрон формада йә жибәрергә күрсәтелгән документлар һәм материаллар яки аларның күчermәләре язма рәвештә куярга хокуклы куярга.

5. Гражданнарны шәхси кабул итү

5.1. Жирле үзидарә органнарында гражданнарны шәхси кабул итү аларның житәкчеләре һәм моңа вәкаләтле затлар тарафыннан үткәрелә. Турында мәгълүмат урында кабул итү, шулай ук турында билгеләнгән кабул итү өчен көннәр һәм сәгәтьләре доводится кадәр мәгълүматлар гражданнар.

Кабул итү урыны турында мәгълүмат, шулай ук билгеләнгән кабул итү өчен көннәр һәм сәгатъләре турында мәгълүматлар гражданныңга җиткерелә.

5.2. Шәхси кабул итү вакытында гражданин шәхесен раслаучы документ күрсәтә.

5.3. Телдән керә мөрәҗәгатьнең эчтәлегенә гражданин шәхси кабул итү карточкасына кертелә. Телдән мөрәҗәгатьтә баян ителгән фактлар һәм хәлләр ачык һәм өстәмә тикшерү таләп итмәсә, гражданин ризалыгы белән мөрәҗәгать итүгә җавап шәхси кабул итү барышында телдән бирелергә мөмкин, бу хакта гражданның шәхси кабул итү карточкасында язылу башкарыла. Калган очрақларда мөрәҗәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча язма җавап бирелә.

5.4. Шәхси кабул итү барышында кабул ителгән язма мөрәҗәгать «Россия Федерациясе гражданның мөрәҗәгатьләрен карау тәртібе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Татарстан Республикасында гражданның мөрәҗәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртіптә теркәлергә һәм карап тикшерелергә тиеш.

5.5. Мөрәҗәгатьтә хәл ителешенә өстәмә җирле үзидарә органы яисә вазыйфаи зат компетенциясенә керми торган мәсьәләләр булса, гражданның аңа кайда һәм нинди тәртіптә мөрәҗәгать итәргә кирәклегенә турында аңлатма бирелә.

5.6. Шәхси кабул итү барышында гражданның мөрәҗәгатьне караудан, әгәр аңа мөрәҗәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча элек җавап бирелгән булса, кире кагылырга мөмкин.

5.7. Россия Федерациясе законнарында каралган очрақларда аерым категория гражданның беренче чиратта шәхси кабул итү хокукынан файдалана.

6. Граданның мөрәҗәгатьләрен карау сроқлары

6.1. Мөрәҗәгатьләрнең барлык төрләренә-җирле үзидарә органнарына яки вазыйфаи затка аларның компетенциясенә нигезендә кергән шәхси һәм коллектив, язма мөрәҗәгать теркәлгәннән соң 30 көн эчендә карала.

6.2. Аерым очрақларда, шулай ук «Россия Федерациясе гражданның мөрәҗәгатьләрен карау тәртібе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Татарстан Республикасында гражданның мөрәҗәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда каралган гарызнамәне җибәргән очрақта җирле үзидарә органы җитәкчесенә, вазыйфаи зат яисә ул затка вәкаләтле зат мөрәҗәгатьне карау сроқын озайту турында мөрәҗәгать иткән гражданның бу турыда хәбәр итеп, мөрәҗәгатьне карау сроқын 30 көннән дә артмаганга кадәр озайтырга хокукы.

6.3. Мөрәҗәгатьне карау нәтижеләренә турында гражданның тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көн эчендә, ләкин өстәмә бүлекнең 6.1. һәм 6.2. өлешләрендә билгеләнгән сроқлардан да соңга калмыйча җавап җибәрелә.

7. Мөрәҗәгатьне карау

7.1. Җирле үзидарә органнары яисә вазыйфаи зат:

1) мөрәҗәгатьне объектив, һәрьяклы һәм үз вакытында карауны тәмин итә, кирәк очрақта-мөрәҗәгать җибәргән гражданин катнашында;

2) башка дәүләт органнарында, җирле үзидарә органнарында һәм башка вазыйфаи затлардан, судлардан, алдан тикшерү органнарынан һәм органнарынан тыш, мөрәҗәгатьләрне карау өчен кирәкле документлар һәм материаллар соратып ала, шул исәптән электрон формада;

3) гражданның бозылган хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен яңадан торгызуга яисә яклауга юнәлдерелгән чаралар күрә;

4) «Россия Федерациясе гражданны мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясында күрсәтелгән очрактан тыш, мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча язмача җавап бирә;

5) гражданга аның мөрәжәгатен карап тикшерү өчен башка дөүләт органына, жирле үзидарә органына яисә аларның компетенциясе нигезендә башка вазыйфай затка жибәрү турында хәбәр итә.

7.2. Жирле үзидарә органнары яисә вазыйфай зат, билгеләнгән тәртиптә дөүләт органы, жирле үзидарә органы яисә мөрәжәгатьне карый торган вазыйфай зат запросы буенча 15 көн эчендә мөрәжәгатьне карау өчен кирәкле документлар һәм материаллар тапшырырга тиеш (дөүләт яисә федераль закон белән саклана торган башка серне тәшкит иткән һәм алар өчен бирүнең аерым тәртибе билгеләнгән документлардан һәм материаллардан тыш).

7.3. Мөрәжәгатькә җавап жирле үзидарә органы җитәкчесе, вазыйфай зат яисә ул вакытта вәкаләтле зат тарафыннан имзалана.

7.4. Мөрәжәгатькә җавап жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка электрон документ рәвешендә килгән мөрәжәгатьтә күрсәтелгән электрон адрес буенча электрон документ рәвешендә һәм жирле үзидарә органына яисә вазыйфай затка язма рәвештә кергән мөрәжәгатьтә күрсәтелгән почта адресы буенча язма рәвештә жибәрелә. Моннан тыш, билгесез затлар даирәсе мәнфәгатьләренә кагылышлы тәкъдим, гариза яки шикәятне үз эченә алган, аерым алганда, билгесез затлар даирәсенә карата чыгарылган суд карары шикәят белдерелә торган мөрәжәгатькә, җавап, шул исәптән суд карарына шикәят бирү тәртибен аңлатып, шул исәптән, «Россия Федерациясе гражданны мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законның 6 статьясындагы 2 өлеше таләпләрен үтәп, «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге жирле үзидарә органнары мәгълүматларының рәсми сайтында урнаштырылырга мөмкин.

7.5. Мөрәжәгатьне караганда мөрәжәгатьтәге мәгълүматларны, шулай ук гражданның шәхси тормышына кагылышлы мәгълүматларны аның ризалыгыннан башка игълан итү рөхсәт ителми. Дөүләт органына, жирле үзидарә органына яисә мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү компетенциясенә кергән вазыйфай затка язма мөрәжәгать жибәрү мөрәжәгатьтә булган мәгълүматларны игълан итү саналмый.

7.6. Вәкаләтләре туктатылган вазыйфай затка адресланган мөрәжәгать күрсәтелгән вәкаләтләренә гамәлгә ашыру йөкләнгән вазыйфай зат тарафыннан карала.

8. Мөрәжәгатьне караганда граждан хокуклары

8.1. Граждан жирле үзидарә органы яисә вазыйфай зат тарафыннан мөрәжәгатьне караганда хокуклы:

- 1) затка, мөрәжәгатьне караучы затка дәлилләренә шәхсән бәян итәргә;
- 2) жирле үзидарә органының тиешле структур бүлекчәсендә яисә тиешле вазыйфай заттан язма мөрәжәгатьне теркәү турында телдән (шул исәптән телефон аша) яисә электрон формада, шулай ук аны карау сроклары турында мәгълүмат алырга;
- 3) мөрәжәгать кабул иткән органның вәкаләтле заты (вазыйфай зат) тарафыннан мөрәжәгатьнең икенче нөсхәсендә граждан тарафыннан тапшырылган датасын, фамилиясен һәм инициалларын күрсәтеп, язма мөрәжәгать кабул итү факты таныклығына имза салу юлы белән имза салу;
- 4) өстәмә документлар һәм материаллар тапшырырга яки аларны соратып алу турында, шул исәптән электрон формада мөрәжәгать итәргә.;
- 5) әгәр бу башка затларның хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылмаса, һәм күрсәтелгән документларда һәм материалларда дөүләт серен яисә федераль закон белән саклана торган бүтән серне тәшкит итүче белешмәләр булмаса, мөрәжәгатьне карауга кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышырга;

- б) «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясында күрсәтелгән очрактан тыш, ә «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясындагы 5.1 өлешендә каралган очракта, мөрәжәгать итү турында үтенеч белән мөрәжәгать нигезендә, алар компетенциясенә мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү кергән органга яисә вазыйфаи затка язма мөрәжәгатьне юллау турында хәбәрнамә алырга;
- 7) мөрәжәгатьне Россия Федерациясе законнары нигезендә административ һәм (яки) суд тәртибендә карап тикшерүгә бәйле рәвештә мөрәжәгать буенча кабул ителгән карарга яисә гамәлгә (гамәл кылмауга) карата шикаять белән мөрәжәгать итәргә;
- 8) мөрәжәгатьне карауны туктату турында гариза белән мөрәжәгать итәргә;
- 9) мөрәжәгать буенча кабул ителгән карарга шикаять бирергә;
- 10) вәкил хезмәтләреннән файдаланырга;
- 11) мөрәжәгатьне караганда, законнарда билгеләнгән тәртиптә органның яисә вазыйфаи затның законсыз гамәленә (гамәл кылмавына) китерелгән мораль зыянны каплауга һәм компенсацияләүгә.

9. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турындагы законнарны бозган өчен жаваплылык

9.1. «Россия Федерациясе гражданнарының мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законны, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын бозуда гаепле затлар Россия Федерациясе законнарында каралган жаваплылыкка тартыла.

10. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карауның билгеләнгән тәртибен тормышка ашыруны контрольдә тоту

10.1. Чирмешән муниципаль районы Башлыгы Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә органнарында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау һәм гражданнарны кабул итү эшенең торышын контрольдә тоту.

1.2. Чирмешән муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар гражданнар мөрәжәгатендәге мәсьәләләрне исәпкә алырга, анализларга һәм гомумиләштерергә, гражданнарның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен бозуга китерә торган сәбәпләрне һәм шартларны бетерергә бурычлы.